

apupäivästä jäs pois 10 päivää

Suokra-wälikirja.

Omistamansi Hantolan kortaanon Lierpiivistien
pitäjän Hantolan kylässä kuuluvaan Kiviröjan
torppaan etan täten ajuttakki Juha Nikkanen

Jukan vika Kiviröjan seuravilla ehdoilla:

- 1:o). Suokra-aika on 10 vuotta, alkaen Maalis kuun 14 päivästä vuonna 1904, jolloin vuosframiēs saa ottaa tilan haltuunsa. Suokra-aika luetaan samasta päivästä.
- 2:o). Torppa annetaan vuosikalle rakennuttamiseen, rakennuksen kiinä kunnossa, kuin se toimittavassa tulokatselmuksesta havaitaan olevan.
- 3:o). Yllä olevasta torppasta suoritetaan vuosittain kortaanon veroa:

a) rahassa: _____
 b) luomossa: noita, lautoja, marjoja y. m., kaikki verofappaleet täytiluontoista ja moitteetonta tavaraa,
 kuten alla seuraa: _____

Kaikki yllä mainitut pitää olla täysin suoritettut ennen Tuomaan päivää.

c) päivätöissä omaisa vuorossa: 1:o) viikkopäiviä. Joka viikko _____ hevospäivää ja kolme 2 miehepäivää ympäri vuoden. Huvospäivien ajasta otetaan jalkapäiviä, jolloin 2 hevospäivästä on tehtävä 3 jalkapäivää, silloin, jos torpparin hevonen joutuu niin voimaton ja huono, että katsotaan sen, ei voivan olla porissa teiden torpparien eli tilan hevosien kanssa. 2:o) matkopäiviä. Vuoden kuluessa matkoja: _____ matkaa tilan _____ päivää. Jos matkoja ei ole tehtävänä, on matkopäivät suoritettavat hevosuudessa kunnossaan muuttu veropäivät, ja on niitä tehtävä silloin talosta määrätään. 3:o) apupäiviä. Ennen _____ apupäivää kolme ja 10 apupäivää jalkafr, joita jalkapäiviä työn laadun mukaan täytiluonto-mainen naimenkin voi suorittaa. Milloin torve vaatii olkoon isännällä oikeus kutsua useampiakin apupäiväläisiä yllämainitusta torppasta. Apupäiviä tehdään riippellään y. m. työssä _____

4:o). Työpäivän pituus on lokakuun 1 päivästä Huhtikuun 1 päivään
noon kello 6to aamulla, samaan aikaan illalla ja jälle
olevana vuoden aikana kello 5to aamulla 8 illalla
 lukuunottamatta ruokalomat, joita on kortaanon hallinnon määrättyjen mukaan yksi tuoli. Lokakuun ja Huhtikuun kuun välikenä aikana, mutta kaksi jälleä olevan vuoden aikana, kestäen kuuksoloma 1 tunnin sekä päivällisoloma 1 tunnin ajan.

H u o m ! Kaikista ylläolevista päivätöistä olkoon huomautettu, että ne yllämainitun ihalla ilman laillista muuttopäivää, ovat kiertelemistä ja rebellisesti täytettävät, ja olkoon niiden juhteen vielä huomautettu, että torpparin pitää aina heti totella kaskua työhön, eikä ilman ilmoitettua estettä pois jäädä. Ilmoittamattomasta pois jäämisestä jaloitetaan torpparia 1 päivätöillä joka kerralta. Vielä pitää torpparin lähetää työhön sellaista väkettä ja hevosia, joilla on voimaa ja halua päivätyöitten täyttämiseen, etteivät ole häiriöksi ja esteeksi muille työsijä. Jos torpparin hevosista tarvitaan pariin kortaanon eli muiden torpparien hevosien kanssa nihin ajoon tahansa, niin sitä ei saa kieltää. Jos torppari laittaa uppiniskaisen eli muuten kelvottoman päivätyöläisen, jota isäntä ei voi täydellä hyväksyä, lähetetään se takaisin ja on torpparin itse tultava työhön eli hankittava toinen päivätyöläinen. Töissä pitää torpparilla itsellään oleman kaikki työ- ja ajopalut ja pitää ne ehdottomasti oleman sellaisia, kuin kortaanonkin kalut eli muuten isännän hyväksymät. Jos päivätöistä anne-

taan todistuslippuja, ovat ne aina niitä jaettaessa perittävät, ja jos ei niin tehtäisi, on pääättyä menetetty ihmiseksi. Jos jana työhön tulemisesta tuodaan torppaan käskyllä, että se sieltä voidaan toiseen läheisempään torppaan, on se käsky aina täytettävä ja sen laiminlyönnisestä saakoon torppari salkoa yhden päivätynä joka kerralta. Nännän asetamia työhöhtajia ja etumiehiä, ovat ne seitä tabanja, on aina ja jota paitasia ehdottomasti toteltava, josta erittäin wavoitetaan.

5.o). Pitää täydellisesä kunnosja, paitfi kaikkien omien piivienä ympäri olevat aidat ja omilla mailaan olevia oja

Witaus- ja ojituswewollisuusien täyttämisesä on katkelmuslautakunnan päätöistä ja arwioimista täyhin seurattawa.

6.o). Mlostet ja palowakuutusmaksot. Torppari wostaa kaikista torpasta ja torpan wäestä mewisistä maksuista ja ulosteoista, awatpa ne minkä nimellisiä tabanja, näiden joukosja myös palowakuutusmaksusta. Palowakuutuksesta pitää isäntä huolen, ja kustakin rakennuksesta määrätään erittäin puuaineen ja erittäin muiden aineiden ja työn arwo. Jos joku rakennus torpasta palaa, nostaa isäntä palowakuutussumman ja pidättää siitä itielteen puuaineen osan ja loppu jää torpparille, joka on edeswastautjesja uuden rakennuksen laittamisesta tähteen kuntoon palaneen sijaan. Jos uusi rakennus tarwitaan entistä suurempi, olkoon torppari wewollinen semmoisen rakentamaan, olipa entinen palanut tai wanhuudesta rappeutunut, mutta katkelmusmieisten arwion mukaan saapi hän silloin isännältä korwausta suuremmista kustannuksistaan. Muuten pidelkään torppari ja hänen wäensä tulta erittäin warowasti. Ja kielletään torpparia ja hänen wäkeänjä Toukokuun 15 päivän ja Syyskuun 15 päivän välisellä ajalla 20 markan sakon uhalla ja wahingonkorwauksen wewollisuudella, talonisännän eli työhöhtajan luvatta jytettämästä tulta ulkona kedolla, metsäsjä eli niittymaalla. Torppari ei myöskään saa riihtöisjä, heinäladoisja eli muisja ulkokuoneisja polttaa tupakkaa, ei kotona eikä kartanosja. Jos torppari ja hänen wäensä rikko tätä vastaan, olkoon joka erältä wikapää kuuden markan sakkomaksuun, joka menee torpparien apufasjaan; sitä paitfi on torppari wewoitettu suorittamaan laillisen sakon ja korwauksaan tapahtuneen wahingon. Torpparin wewollisuus on myös ottaa osaa krununfuorma-työdytykseen ja sotawäen majoitukseen, milloin sellaista talon tehtäwäki määrätään. Jos kulowalkea jattuii talon eli lähimpien naapurien metiään, on torpasta siellä ostawa yhden miehen koto palon ajan saamatta siitä mitään päivätyötä hywäkyseen.

7.o). Wiljelys- ja rakennuswewollisuusia. Peltojen ja niittujen wiljelyksesä on ehdottomasti noudatettava kokeneen agronomiin kautta wast'edes ehkä toimitettavaa wiljelysjuunnitelmaa. Riittiwiljelykset ovat pidettävät hywäsjä kunnosja ja isännän määrähsten mukaan pitää torpparin wuolitain ottaman wanhempia kenttiä ylös parempan wiljelykseen. Samaten pitäkään torppari kaikki rakennukset torpasjaan täydesjä kunnosja ja jos tarwe waatii rakentatoon uusia rappeutuneiden sijaan. Rakennuksiin nähden tulee wuokraniemien talon metjästä ojutuksen mukaan saatavilla puu- ynnä muilla rakennusaineilla alempana määrättyillä ajoilla tehdä jearawat korjaukset, joihin nähden wuotuinen wuokrannaksu on siten määrätty, että wuokremies tulisi mainituista korjauksista korwatukfi:

Jokaiseen lämmitettävään huoneeseja wiipymättä laittamaan isäikkunat, sekä wuoraamaan jokaisen täydesjä ajumuskunnosja olewan ajuurakennuksen ja pitämään muuten seinät, permannot, wälikatot, akkunat ja ovet täyhin tiiviinä ja kunnosja sekä muurit ehjinä. Skaittiin torpan rakennuksiin wiipymättä hankkimaan nurkka- laudat. Altioiden kunnosjapitoa warten pitää isäntä eli se, jonka hän sijaansa ajettaa, kahden wieraan miehen kansja, joista torpparit walitiewat toisen, torpetisja katkelmusia joka kolmas wuosi eli useimmitin, jos tarwe niin waatii. Näisjä katkelmusisja merkitään toimituskirjaan huoneiden ja tilusten tila, onko ennen annettuja kädhsjä täytetty ja mitä puutteita löytyy huoneisja, wiljelyksisjä, aidoisja ja ojisja, sekä miten ne ovat korjattawat. Muutakin isännän ja torpparin välisiä sopimuksia merkitään toimituskirjaan. Torpparin tullesja tilalle

ja hänen
allettyjen
teellisuus
wötämä

kuin isä
pari jok
rungon
ne rafe
laitofii
torppari
Polttos
jästä
katajia

meistä

Torv
filtaa
kuort
pata

leiste
sään

hän

kalas
myös
juos

toist
muk
lehm
ijäl

eikä

sejä
wirte
tähd
rettä
eläke
jotta

menetetty
virempään
tään joko
sia ehdot-

illa mail-

attanoa.
mene-
usmaf-
ja erit-
mman
nuffen
ppari
iesten
torp-
un 15
ljiuu-
Zorp-
farta-
artan
falon
fheen
li lä-
iivä-

uda-
noat
npia
osja
alon
tähä
ini-

sä
vet
fa-
en
me
tja
at-
lle

ja hänen sitä lähtiesiään toimitetussa tarjelmuksessa sekä muulloinkin vahvistavat vierasmiehet toimituskirjan allekirjoituskellaan. Tällaisessa tarjelmuksessa toimituskirjaan merkittävä ja vierasten miesten vahvistamia puus- teeliiuuttia pitää torpparin jomassa tarjelmuksessa määrätyn ajan kuluessa parantaa. Vierasten miesten vah- vistamia muistutuksia vastaan ei saa vastittaa.

8.o). Rakennuksiin, aidaksi ja muiksi korjattaviksi tarvittavia mänty- ja kuusipuita ei saa ottaa muita kuin isännän eli hänen määräämiä henkilöiden merkittämää, jos sitä määrätty vastaan rikkoo, maksataan torp- pari jokaisesta mänty- ja kuusipuusta 22,11 markkaa rungolta yhteiseen torpparien apulasaan ja isännälle rungon hinnat. Mitä torpparia rakennetaan rehu- tai uiittilatoja, kalustohuoneita tai muita jelloissa, ovat ne rakennettavat laidoista tai pinoista ja fatot päristä tai oljista, eikä puolikkaita, ja maksaa talo saha- laitaksiin pinnat, waan on ne torpparin paikalle itse vedettävät. Jos näitä tavaroita ei ole saatavissa, on torppari velvollinen ilman korvausta kotona sahaamaan tarpeensa. Kaikki naulat on torpparin itse hankittavat. Polttopuuseen käytetään torppari maassa olevia kuivia puuta sekä oksia ja kantoja niin paljon kuin niitä met- sästä löytyy. Hakojen takia ei saa yhtään mänty- ja kuusipuuta, ei edes taimia kaataa, waan on käytettävä katajia, pajuja y. m. lehdettä ja mitä haadetuista tarvepuista sekä perkaufesta hakoja kotoontuu. Hakojen oie- mesta käytetään torppari sammalpehkuu.

Torpparin on hankittava vuodesja juvella talven varaksi lehdettä vähintään 20 kuormaa omilta tilut- siltaan ja yhteiseltä laitumelta; jos ei ole sitä määrää, on maksava torpparien yhteiseen apulasaan 30 penniä kuormalta. Polttopuunefin vähentämiseksi on torpparin kiireimmiten hankittava itselleen pelokone sekä muuri- pata ja hellilaitos.

9.o). Torppari saapi omaksi tarpeeseen hakata hakkoja ja riisipuita 20 kuutio metriä maassa ol- leista puista ja 20 kuutiometriä pystystä koiruja ja leppiä kartanon määräämästä paikasta ja tarkkojen sääntöjen mukaan; jos nämät eivät riitä, niin maksaa torppari isännälle 20 penniä kuutiometriltä, mutta jos hän vähemmällä tulee toimeen, saa hän isännältä jaman maksun kuutiometriltä

10.o). Eoiden ja kasvien polttaminen ilman lupaa on torpparilta kielletty; kuten myös metsästyö ja kalostus. Minkäänlaatuisia metsäntuotteita ei torpparilla ole lupa vieä omista piireistä pois, ei myyäkään eikä myydä. Sama on laita heinien ja kaimennimisten karjanrehujen kanssa. Kuitenkin saakoon torppari isännän suostumuksella ja tiedolla myydä toiselle kartanon torpparille liittoa rehuvarojaan.

11.o). Karjaansa ja torppari pitää yhteisellä sitä warten eroitettulla laitumella, mutta jos se talon eli toisten torpparien wiljelmäille tunkee pahoja tekemään, olkoon torppari velvollinen korvaamaan wahingon lain mukaan. Elukoita pitää torpparilla oleman yli vuoden, ellei isäntä anna luvun olla alemman: 1 hevosia, lehmä, joka tannyrinalaa koiden wiljeltyä maata 1, lampaita korkeintaan 3, wuohia ei saa pitää paitsi sijällä tai lieka-nuorassa.

12.o). Kukaan kuulumattomia henkilöitä ei torppari saa luonaan juoia eikä kirjoitakaan pitää.

13.o). Kartanon alle kuuluvasta wäestöstä ei torppari saa palkata itselleen, ei taloon apupöytäläisiksi eikä omiin töihinsä ketään ilman isännän lupaa.

14.o). Torpparien yhteisestä apulasaasta annetaan apua hakkojen ja muiden wahinkojen helpoittamiseksi sekä yhteistoiminnan edistämiseksi, mutta aluksi annetaan apua ainoastaan suurempien wahinkojen sattumissa tar- wotteisille, waan rahaston wartuttua niin suureksi, että wuotuiset korot nouwivat yli sadan markan, niin käytet- täkään osa korvosta joka wuosi yhteisten koiden, apulannoitusten ynnä muiden jelloisten ostoon. Myös käy- tettäköön rahaston waroja ja korvoja wanhjojen, ijättäiden ja finulloisten torpparien sekä heidän palvelijoitensa eläkewupui. Tätä rahastoa hoitaa kartanonomistaja sekä kaksi torpparien keskuudesta waltijmaa apujäsentä, jotka yhdessä ovat tähdesjä tilintewelvollisuudesja ylläolewista waroista.

15.o). Allamainituista tyistä voi kartanonomistaja heti ilman laillista muuttopäivää eroittaa torppasta sen vuokraajan, joka on paitsi laillista edesvastausta, melkoellinen palttijemään kaikki tämän lautta syntyneet vahingot, jonka ohessa torppari menettää kaiken oikeutensa apukasiansaan, vuoden laskuun ja mahdollisesti lyytyvään eläinten ruokaan. 1.o) Kun torppari vapaatahtoisesti on eikonut tämän vuokravälifirjan pääntöjä ja ehtoja vastaan. 2.o) Kun torppari harjoittaa juoppoutta, haureutta tai muuta heistä hivenettä ja järjestyötä vastaan jotiivan elämää, jalatapaoloitsemistä, nurkkotanssien pitämistä eli muuta jellaista. 3.o) Jos torppari tuomitaa yleisen lain rikkomisesta tai joutuu kiinni petoksesta, metjänvarkaudesta tai kätkee pohamaineisia ihmisiä. 4.o) Jos torppari käyträttyy sopimattomasti isäntäänsä tai hänen ajettamia käskijöitään kohtaan tai jantaa väkewillä juomilla isännän ajettamat etumiehet ja töiden johtajat toimintia keltuottomiksi ja tylenemätöimiksi.

16.o). Jos vuokraaja kuolee ennen vuokra-ajan loppua, ilmoittakoot perilliset heti isännälle, tahtowatko se torppaa edelleen pitää ja kuka heistä eli heidän puolestaan vastaan vuokravälifirjan täyrtämisesestä. Jos isäntä ajan huwäkkyä, nauttiwot perilliset vuokraoicentta ajan loppuun, mutta jos eiwät woi tai tahdo sitä täyrtää, jättäköt torpan laillista muuttoaitaa nautittuuan.

17.o). Kun vuokraaja lähtee tilalta vuokra-ajan loppuse ja omasta tai kartanon puolesta irtisanot-tuna, jolloin irtisanominen pitää tapahtua Tuomaanpäiwanä tai sitä ennen, jeta pois muutto Maaliskiuun 14 p. ensi kuuuna, jättäköt jaman werran siwittouolle ja kejannotki walniösettua maata, kuin wiimeisinä muuttamien edellisiinä wuosina on tilalla ollut. Niimitään olkoot kaikki torpelliset ja tawalliset talwinajot tehdyt. Pihalanta pois ajettu ja sijalle uutta rutaa 20 kuormaa ajettu jeta riisipuita 8 kuutiometriä ja hakkoja 4 kuutiometriä hakattuna.

18.o). Muuttoin on noudatettava lati maantvuokraeta maalla kejakun 19 päiwalta 1902.

Tätä vuokravälifirjaa on yhtäpitäwä kappale laaditu molemmille asianosaiselle; mikä kaikki täten wakuutetaan.

Luopioinen Hautala Joulu kuuun 17 päiwanä 1902.

H. K. Pätiälä

Tähän vuokrasopimukseen typpyä ja sitoudun sitä tarkoin noudattamaan. Paikka ja aika kuin yllä.

Julius Wikster Piiriöja
(Vuokraaja)

✓

Todistawat:

J. Ahenius

K. Karjanen